

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/153/2015
Identifikačné číslo spisu:	1109214546
Dátum vydania rozhodnutia:	23.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1109214546.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Edity Bakošovej a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Evy Sakálovej, v spore žalobcu I., bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Podbrezovská 34, proti žalovanej Slovenskej republike - Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 126/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. júna 2014 sp. zn. 2 Co 371/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. júna 2014 sp. zn. 2 Co 371/2014 v napadnutom potvrdzujúcom výroku, ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 80 000,- eur a v napadnutých výrokoch týkajúcich sa trov konania o d m i e t a.

Dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. júna 2014 sp. zn. 2 Co 371/2014 v napadnutom zmeňujúcom výroku, ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20 000,- eur, z a m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom (v poradí druhým) z 1. októbra 2013 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 80 000,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, žalobu v časti o zaplatenie 120 000,- eur zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo skutkového zistenia, že uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Prezídia Policajného zboru, Odboru boja proti organizovanej kriminalite Stred z 10. januára 2005 č. k. ČVS: PPZ-2/BOK-S-I-2005 bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160 ods. 2, 3 písm. b/ Trestného zákona. Z príkazu na prehliadku iných priestorov z 11. januára 2005, sp. zn. ČVS: PPZ-2/BOK-S-I-2005, č. p. PPZ-48/BOK-S-I-2005 zistil, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky súhlasil s vykonaním prehliadky iných priestorov v zmysle

§ 83a ods. 1 Trestného poriadku, ktorá bola nariadená na Najvyššom súde Slovenskej republiky, v kancelárii sudcu I., na adrese Župné námestie 13 v Bratislave, označenej číslom XXX na 4. poschodí, nakoľko bolo dôvodné podozrenie, že sa v tomto objekte nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie. Z odôvodnenia uznesenia vyplývalo, že vyšetrovateľom Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Prezídia Policajného zboru, Odboru boja proti organizovanej kriminalite Stred je vedené pod č. ČVS: PPZ-2/BOK-S-I-2005 trestné stíhanie vo veci pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160 ods. 2, ods. 3 písm. b/ Trestného zákona, pre trestný čin podplácania podľa § 161 ods. 2 Trestného zákona. Nariadená prehliadka iných priestorov bola vykonaná a v hlavných večerných správach v televíziách odvysielaná a skomentovaná správa o podozrení z prijímania úplatku sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pričom bolo uvedené celé meno žalobcu. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. VII/1 Gv 4/05-147 z 22. januára 2007 bolo trestné stíhanie zastavené, pretože bolo nepochybné, že sa skutok nestal. Žalobca požiadal listom z 21. apríla 2008 o predbežné prerokovanie svojho nároku, ktorý žalovaná neuznala. S poukazom na zistené skutkové okolnosti a príslušnú právnu úpravu súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany vyšetrovateľov policajného zboru a dozorujúceho prokurátora došlo k nesprávnemu úradnému postupu tým, že bola u žalobcu v sudcovskej kancelárii vykonaná prehliadka bez súhlasu Ústavného súdu Slovenskej republiky, hoci to čl. 136 ods. 3, 4 Ústavy Slovenskej republiky ukladá. Uviedol, že pod pojmom trestné stíhanie vo svetle judikatúry Európskeho súdu treba chápať trestné stíhanie nielen od úseku vznesenia obvinenia, ale patria tam aj „iné opatrenia, ktoré majú dopad na jednotlivca, podozrivého“ (Foti a iné v. Taliansko, 1982). Poukázal na to, že osoba žalobcu je osobou osobitne chránenou zákonom a vykonanie prehliadky malo podstatný dopad na imunitou chránenú osobu, na jeho profesijnú, súkromnú, rodinnú sféru života a preto uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keď vykonanie prehliadky kancelárie sudcu je spôsobilé v zmysle čl. 16 ods. 1, 19 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti. Vyvodil záver, že vykonaním prehliadky iných priestorov bez súhlasu Ústavného súdu Slovenskej republiky došlo k nezákonnému zásahu do výkonu sudcovského povolania, k vážnemu narušeniu základných princípov nezávislosti súdnictva, bola spochybnená bezúhonnosť, autorita a vážnosť žalobcu ako predstaviteľa súdnej moci neprimeranou škandalizáciou a boli potlačené princípy právneho štátu prvkami policajného štátu. Mal za to, že u žalobcu je daný právny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom a výšku nemajetkovej ujmy určil vo výške 80 000,- eur, keď pri určení jej výšky prihliadal najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v profesijnom a súkromnom živote, ako i v spoločenskom uplatnení. Bol názoru, že žalobcovi ako sudcovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je primeraná suma 80 000,- eur a vo zvyšku žalobu zamietol. Poukázal na ustanovenie § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. januára 2013, podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravuje doterajšími predpismi. Námietku premĺčania vznesenú žalovaným považoval za nedôvodnú, keď mal za to, že o nemajetkovej ujme sa žalobca dozvedel až vydaním uznesenia o zastavení trestného stíhania. K námietke pasívnej legitimácie žalovanej uviedol, že spôsobilosť mať práva a povinnosti má aj štát, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov a žalobca správne označil za žalovanú Slovenskú republiku zastúpenú Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, nakoľko nebyť súhlasu dozorujúceho prokurátora k takémuto zásahu by vôbec nebolo došlo. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 11. júna 2014 sp. zn. 2 Co 371/2014 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 100 000,- eur a vo zvyšku žalobu zamietol. Výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania vo výške 10 064,58 eur a žalovanej uložil tiež povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 2 271,37 eur. Uviedol, že pokiaľ žalovaná začala trestné stíhanie vo veci iba na základe výpovede svedka - osoby s vážnou kriminálnou minulosťou, ktorá orgánom činným v trestnom konaní bola známa

a iba na jej základe došlo k vykonaniu prehliadky kancelárie sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, bolo povinnosťou žalovanej jednoznačne posúdiť, či výpoveď jediného svedka s kriminálnou minulosťou a spolupracujúcim s orgánmi činnými v trestnom konaní dostatočne odôvodňuje záver o tom, že žalobca ako sudca mohol spáchať trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody, t. j., bolo povinnosťou žalovanej starostlivo zvážiť, či výpoveď tohto svedka, obviňujúceho sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z prijímania úplatku skoro dva roky od údajného skutku, odôvodňuje vykonať prehliadku jeho sudcovskej kancelárie. Stotožnil sa s tvrdením žalobcu, že žalovaná zneužila inštitút trestného stíhania vo veci, cez ktorý orgány činné v trestnom konaní použili určitú fázu trestného konania voči sudcovi bez toho, aby si vyžiadali súhlas Ústavného súdu Slovenskej republiky podľa čl. 136 Ústavy Slovenskej republiky, čím arbitrárnym spôsobom zasiahli do základných ľudských práv žalobcu. Dospel k záveru, že postup žalovanej bol nesprávny, nezákonný a bezprecedentný a najvyššou možnou mierou zasiahol do cti a mravnej poctivosti žalobcu, keď realizáciu prehliadky iných priestorov v priestoroch kancelárie žalobcu, ktorú užíval pri výkone svojej pracovnej činnosti, ako aj prehliadku v nej sa nachádzajúcich osobných vecí sudcu, je nevyhnutné považovať za úkon spôsobilý zasiahnuť do jeho práva na nedotknuteľnosť obydľia podľa čl. 2 ústavy, ako aj práva na ochranu obydľia podľa čl. 8 Dohovoru. Súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že došlo k súčasnému splneniu podmienok vzniku zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup a preto je nárok žalobcu na náhradu škody daný. Nesúhlasil však s úvahou súdu prvej inštancie, ktorá ho viedla k priznaniu škody vo výške 80 000,- eur. Poukázal na skutočnosť, že priamo zásahom orgánmi činnými v trestnom konaní a následným opakovaným medializovaním tohto zásahu došlo k jednoznačnému skompromitovaniu osoby žalobcu a zároveň bola najzásadnejším spôsobom v očiach verejnosti, jeho rodiny, širokej odbornej verejnosti, ako i v zamestnaní absolútne spochybnená jeho nezávislosť, nestrannosť a integrita a preto primeraným zadostučinením za nezákonný zásah žalovanej do všetkých aspektov osobnostnej integrity žalobcu je suma 100 000,- eur, z ktorého dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej a zamietajúcej časti zmenil podľa § 220 O. s. p. a vo zvyšku žalobu zamietol. Tvrdenie žalovanej o nedostatku jej vecnej pasívnej legitimácie považoval za nesprávne, nakoľko na úseku trestného konania vykonávajú svoju pôsobnosť tak vyšetrovateľ policajného zboru, ako aj prokurátor. Uviedol, že zákon č. 514/2003 Z. z. je hmotnoprávnym, nie procesnoprávnym predpisom a preto súd prvej inštancie rozhodol podľa správneho zákonného ustanovenia. Výrok o trovách konania zmenil, nakoľko vyvodil záver, že základom pre výpočet náhrady trov konania žalobcovi je súdom priznané plnenie, a nie ako sa mylne domnieval súd prvej inštancie, pomer úspechu a neúspechu účastníkov v konaní. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 3 v spojení s § 224 ods. 2 a § 151 ods. 1 O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, do jeho zmeňujúceho výroku a výrokov o trovách konania, podala dovolanie žalovaná. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. Za základné pochybenie súdov nižších stupňov považovala stotožnenie sa s právnym modelom žalobcu tvrdiaceho, že kancelária pridelená mu na výkon činnosti je jeho kancelária a že v nej požíva ústavnú ochranu súkromia, akoby sa nachádzal vo svojom obydľí. Bola názoru, že kancelária pridelená sudcovi na výkon jeho práce nikdy nepatrí sudcovi, ale súdu, ktorého je sudcom a má povahu pracoviska. Keďže teda kancelária sudcu nie je jeho priestorom, v ktorom disponuje ochranou svojho súkromia, postačuje pre legalitu prehliadky takéhoto priestoru súhlas prokurátora a udelenie takéhoto súhlasu netvorí ani nezákonné rozhodnutie, ani nesprávny úradný postup. Zdôraznila, že súdy v občiansko-súdnom konaní nemajú také oprávnenie, ktorého podstatou by malo byť akékoľvek hodnotenie postupu a rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní, medzi iným aj prokurátora. Výtkla súdom ignorovanie novelizácie zákona č. 514/2003 Z. z., ku ktorej došlo zákonom č. 412/2012 Z. z. účinným od 1. januára 2013. Uviedla, že súdy pochybili keď pri určovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadali aj na medializáciu danej prehliadky, hoci vedeli, že medializácia nie je úkonom v trestnom konaní a preto za ňu prokurátor objektívne nezodpovedá a nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi medializáciou a negatívnymi následkami prehliadky, ktoré žalobca preukazoval.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhol v časti náhrady škody v rozsahu 80 000,- eur

dovolanie odmietnuť ako neprípustné. V časti zmeňujúcej rozsudok súdu prvej inštancie - zvýšenie náhrady o 20 000,- eur, navrhol dovolanie zamietnuť. Uviedol, že žalovaná chce ospravedlniť svoj nezákonný zásah do ľudskej dôstojnosti, cti a dobrého mena žalobcu a chce preniesť svoju objektívnu zodpovednosť na subjekt, ktorý iba informoval o skutočnosti, ktorou bol excesívny zákrok voči žalobcovi. Pojem „obydlie“ v zmysle čl. 8 Dohovoru nie je obmedzený iba na priestory, ktoré sú zákonom určené iba na bývanie; ide o autonómny pojem, ktorý nezávisí od klasifikácie vnútroštátneho práva, ale závisí na skutkových okolnostiach prípadu, predovšetkým existencii dostatočnej a nepretržitej väzby k určitému miestu. Žalobca 20 rokov napíňal vo „svojej“ kancelárii pracovné aktivity so súkromným životom, ktoré u osoby sudcu spolu úzko súvisia, preto takto vymedzený priestor bolo možné považovať aj za súkromie a na jeho prehliadku sa vyžadoval súhlas súdu podľa § 82 a nasl. Trestného poriadku v tom čase účinného. Odvolací súd „neignoroval“ ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., iba mu dal ústavný rozmer v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

5. Dovolanie žalovanej bolo podané 28. augusta 2014. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016 platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O. s. p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O. s. p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O. s. p. a proti uzneseniu § 239 O. s. p.

9. V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania možno za zmenu rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom považovať len také rozhodnutie, ktorým odvolací súd vecne zmeňuje rozhodnutie súdu prvého stupňa o predmete sporu a nahrádza ho svojim iným rozhodnutím o veci samej. V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa musí ísť o iné, rozdielne rozhodnutie vo veci samej. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je preto rozhodujúce to, ako odvolací súd sformuloval výrok svojho rozsudku (či ho formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok), prípadne ako v dôvodoch označil ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých pri rozhodnutí postupoval (či rozhodol podľa § 219 O. s. p. alebo § 220 O. s. p.).

11. Z porovnania výrokových častí rozsudkov nižších stupňov je zrejmé, že odvolací súd napriek použitej formulácii o zmene rozsudku súdu prvej inštancie v skutočnosti (podľa obsahu), jeho rozsudok

v časti ukladajúcej povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi 80 000,- eur potvrdil a tento rozsudok zmenil len v časti týkajúcej sa náhrady škody do sumy 20 000,- eur, teda na rozdiel od súdu prvej inštancie žalobcovi priznal náhradu škody vo vyššom rozsahu a vo zvyšku žalobu (nadbytočne) zamietol (keď v tejto časti žalobu zamietol už súd prvej inštancie - v podstate aj v tejto časti išlo o potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie). Z hľadiska prípustnosti dovolania žalovanej je podstatné, že obidva rozsudky (rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu) sú súhlasné v tom, že (zhodne) uložili žalovanej zaplatiť žalobcovi 80 000,- eur (a vo výške 100 000,- eur žalobu zamietli). Z uvedeného vyplýva, že táto časť rozsudku odvolacieho súdu má povahu potvrdzujúceho rozsudku. Povahu zmeňujúceho rozsudku má len v rozsahu navyšujúcej časti (20 000,- eur). Podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku v dovolaní napadnutej potvrdzujúcej časti vo výške 80 000,- eur bolo preto potrebné skúmať v zmysle § 238 ods. 2 a 3 O. s. p.

12. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo iné rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 2 O. s. p. preto neprichádza do úvahy. Zároveň sa nejedná ani o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým tento vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolanie preto nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O. s. p.

13. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení dovolací súd nezistil.

14. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 41 ods. 2 O. s. p.), žalovaná predovšetkým namieta nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov. Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O. s. p.

15. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

16. Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania v napadnutej potvrdzujúcej časti rozhodnutia nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p., § 239 O. s. p., a iné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej proti rozsudku krajského súdu, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP). Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa (v tejto časti) napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

17. Dovolaním žalovanej je napadnutý rozsudok krajského súdu aj v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (v rozsahu 20 000,- eur). Prípustnosť dovolania proti zmeňujúcej časti rozsudku krajského súdu vyplývala z § 238 ods. 1 O. s. p.

18. Dovolanie žalovanej smerujúce proti zmeňujúcej časti rozsudku vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) a dovolateľkou napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

19. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O. s. p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných vád, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O. s. p. Ako bolo uvedené vyššie vady konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O. s. p. namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

20. Dovolateľka ako dovolací dôvod uplatnila námietku, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), nakoľko súdy nižších stupňov dospeli k záveru, že kancelária sudcu, pridelená mu na výkon činnosti sudcu požíva ústavnú ochranu súkromia.

21. V zmysle čl. 8 ods. 1 Dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydľia a korešpondencie.

22. Podľa čl. 8 ods. 2 Dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

23. Podľa čl. 10 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

24. Podľa čl. 16 ods. 1 veta prvá Ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

25. Dovolateľka, odvolávajúc sa na právnu úpravu obsiahnutú v Trestnom poriadku, vyslovila záver, že „iné priestory a pozemky“ nemožno považovať za obydľie, a preto v súvislosti s ich prehliadkou je vylúčené porušenie základného práva na nedotknuteľnosť obydľia.

26. Európsky súd pre ľudské práva mnohokrát konštatoval, že „súkromný život“ je široký pojem nevhodný na vyčerpávajúcu definíciu (napr. Peck c. Spojené kráľovstvo z 28. januára 2003) a vo vzťahu k predmetnému pojmu vyhlásil: „Bolo by príliš obmedzujúce ohraničiť pojem na vnútorný kruh, v ktorom jednotlivec môže žiť svoj osobný život podľa vlastného výberu a úplne z neho vylúčiť vonkajší svet mimo tohto kruhu. Rešpektovanie súkromného života musí tiež zahŕňať určitý stupeň práva vytvoriť a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami. Navyše sa zdá, že niet dôvodu na princíp, prečo toto chápanie pojmu súkromný život by sa malo prijať na vylúčenie činnosti odbornej alebo obchodnej povahy, keďže počas svojho pracovného života má väčšina ľudí významnú, ak nie najväčšiu

možnosť rozvíjať vzťahy s okolitým svetom. Tento pohľad podporuje skutočnosť, že nie je vždy možné jasne rozlíšiť, ktoré činnosti jednotlivca sú súčasťou ich profesionálneho alebo obchodného života a ktoré nie“ (Niemitz c. Nemecko zo 16. decembra 1992).

27. Právo na ochranu obydlia a domovú slobodu je podľa názoru dovolacieho súdu súčasťou širšej kategórie, ktorou je ochrana súkromia. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy, naproti tomu ochrana práva na súkromie je v Dohovore sústredená v čl. 8. Najvyšší súd má za to, že základné práva obsiahnuté v ústave je potrebné vykladať v intenciách Dohovoru, teda aj v intenciách judikatúry ESĽP. Tak je to aj v súvislosti s danou problematikou.

27.1. Ústava ani Dohovor bližšie nešpecifikujú obsah inštitútu obydlia. Ustanovením § 99 Trestného poriadku <., judikatúrou všeobecných súdov a trestnoprocesnou doktrínou je tento inštitút definovaný ako priestor slúžiaci na bývanie (byty, rodinné domy, rekreačné chaty, bytové náhrady, miestnosti v zariadeniach určených na trvalé bývanie ako internáty a ubytovne, ale aj prenajatá hotelová izba). V Trestnom poriadku pod pojem obydlia nie sú zahrnuté priestory neslúžiace na bývanie (iné priestory), za ktoré sú považované predovšetkým nebytové priestory ako kancelárie, dielne, továrenské haly, skladiská, živnostenské prevádzky, ale aj samostatne stojace garáže, ktoré nie sú súčasťou obydlia. Oproti naznačenému podústavnému vymedzeniu inštitútu obydlia judikatúra ESĽP konštruuje širšie poňatie inštitútu obydlia pre účely stanovenia rozsahu práva garantovaného čl. 8 ods. 1 Dohovoru a vychádza z jeho úzkeho prepojenia s právom na súkromný život. Širšie poňatie inštitútu obydlia formuloval ESĽP pri interpretácii Dohovoru vo svetle dnešných podmienok, a to v súlade s cieľom sledovaným čl. 8 Dohovoru, t. j., ochranou súkromia osôb pred neoprávnenými zásahmi zo strany verejnej moci, keď v modernej dobe nie je možné viesť ostré priestorové oddelenie súkromia v miestach užívaných na bývanie a súkromím realizovaným v pracovnom prostredí osoby. Preto ESĽP pod právo na rešpektovanie obydlia podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru zahrňuje aj požiadavku rešpektu k súkromiu sídla spoločností, pobočiek či podnikov právnických osôb (pozri r. Sociétés Colas Est. c. Francúzsko zo 16. apríla 2002), kancelárske priestory (pozri r. Crémieux c. Francúzsko z 25. februára 1993 alebo r. Mialhe c. Francúzsko z 25. februára 1993) alebo priestory advokátskych kancelárií (pozri r. Niemitz c. Nemecko z 12. decembra 1992). Dodal pritom, že obmedzenie pojmu obydlie spôsobom, ktorý by vylučoval miesta výkonu povolání, nie je vždy možné, keďže stačí poukázať na prelínanie a nemožnosť odlíšenia osobných aktivít jednotlivca od jeho aktivít pracovných (Niemitz c. Nemecko). Opierajúc sa o judikatúru ESĽP treba realizáciu prehliadky iných priestorov a pozemkov podľa ustanovení § 99 a nasledujúcich Trestného poriadku v priestoroch kancelárie žalobcu, ktorú žalobca užíval pri výkone svojej pracovnej činnosti, považovať za úkon spôsobilý zasiahnuť do jeho práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ústavy, ako aj práva na ochranu obydlia podľa čl. 8 Dohovoru.

27.2. Záver, ku ktorému dospel v danom prípade žalobca (a s ktorým sa v neskôr prebiehajúcim občianskom súdnom konaní stotožnili aj sudy nižších stupňov) a to, že realizácia prehliadky iných priestorov a pozemkov v priestoroch kancelárie žalobcu, ktorú užíval pri výkone svojej pracovnej činnosti, ako aj prehliadku v nej sa nachádzajúcich osobných vecí sudcu, je nevyhnutné považovať za úkon spôsobilý zasiahnuť do jeho práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ústavy, ako aj práva na ochranu obydlia podľa čl. 8 Dohovoru, považuje za plne opodstatnený aj dovolací súd.

28. Žalovaná vo svojom dovolaní ďalej namietala, že civilné sudy nemajú oprávnenie hodnotiť postup a rozhodovanie orgánov činných v trestnom konaní, medzi iným aj prokurátora.

28.1. V občianskom súdom konaní sudy prejednávajú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O. s. p.).

28.2. Z citovaného ustanovenia je nepochybné, že sa právomoc občianskoprávných súdov určuje vymedzením právnych vzťahov, o ktorých konajú a rozhodujú sudy. Sú to vzťahy občianskoprávne, pracovné, rodinné, obchodné a hospodárske. Pri skúmaní takto určenej právomoci rozhoduje obsah právneho vzťahu, t. j. práva a povinnosti, a nie iba jeho úprava konkrétnym právnym odvetvím

hmotného práva.

28.3. V prejednávanej veci bolo konanie začaté na základe žaloby o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci za nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní.

28.4. Podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 514/2003 Z. z.), štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti tohto zákona, pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím.

28.5. Podľa § 3 ods. 1 písm. d/ zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti tohto zákona, pri výkone verejnej moci, nesprávnym úradným postupom.

28.6. Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

28.7. Podľa § 9 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

28.8. Ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde (§ 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.).

28.9. Ako vyplýva z vyššie citovaných ustanovení, obsahom právneho vzťahu vyplývajúceho zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci je právo účastníka konania na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorá mu vznikla v dôsledku nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci a povinnosť štátu takúto škodu nahradiť. Na prejednanie a rozhodnutie sporu o takomto nároku je daná právomoc súdu (§ 7 ods. 1 O. s. p.). Pokiaľ v prejednávanej veci súdy konali a rozhodli o uplatnenom nároku, konali v rámci im danej právomoci. Prejednaníu veci súdom nebránila ani prekážka, že žalobca neinicioval konanie podľa § 31 zákona č. 153/2001 Z. z.

29. Žalovaná ďalej vytýkala súdom nižších stupňov nesprávnu aplikáciu § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a nesprávne posúdenie tohto ustanovenia ako hmotnoprávneho predpisu, keď mala za to, že zákon č. 514/2003 Z. z. má charakter procesnoprávneho predpisu. Taktiež mala za to, že súdy nižších stupňov pri svojom rozhodovaní mali aplikovať súčasné znenie ustanovenia § 17 ods. 4 citovaného zákona.

29.1. Podľa § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. , účinného do 1. januára 2013, v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

29.2. Podľa 17 ods. 3 citovaného zákona, účinného do 1. januára 2013, výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

29.3. Podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. , účinného do 1. januára 2013, výška nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej

mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody.

29.4. Podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., v znení zák. č. 412/2012 Z. z., výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

29.5. V čase rozhodovania odvolacieho súdu (11. jún 2014) bol účinný zákon č. 412/2012 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v bode 10. nahradil dovtedajšie znenie ustanovenia § 17 ods. 4 novým ustanovením, podľa ktorého: „Výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.“ V poznámke pod čiarou 8a) je uvedené, že týmto osobitným predpisom je zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z., ktorý rozsah odškodnenia upravuje vo svojich ustanoveniach § 5 až 7. Podľa § 6 tohto osobitného zákona celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy.

29.6. Podľa kritéria predmetu právnej úpravy sa pod civilným procesným právom rozumie systém právnych noriem, ktoré ustanovujú a štátnou mocou zabezpečujú sústavu pravidiel správania subjektov civilného procesu. Na tomto základe civilno-procesná teória definuje civilné procesné právo ako systém štátom vynútiteľných právnych noriem, ktoré upravujú: postup a správanie súdu, účastníkov, prípadne ďalších subjektov, pri poskytovaní ochrany ohrozeným alebo porušeným právam z civilnoprávnych vzťahov a aj z niektorých iných právnych vzťahov a zároveň, vzťahy, ktoré medzi subjektmi tohto procesného diania vznikajú, transformujú sa a zanikajú.

29.7. Východiskom riešenia vzťahu civilného procesného práva a civilného hmotného práva je poznatok, že hmotné právo určuje svojim subjektom práva a povinnosti (preto sa označujú ako subjektívne práva a subjektívne povinnosti) a procesné právo určuje spôsob a prostriedky na ich ochranu a faktickú realizáciu.

29.8. O povahe právnej normy nerozhoduje formálne kritérium zaradenia právnej normy do právneho predpisu, ale charakter právnych vzťahov, ktoré táto právna norma reguluje. Ak právna norma reguluje vzájomné subjektívne práva a povinnosti svojich adresátov priamo, nesprostredkované súdnym zásahom, pôjde o normu hmotnoprávnú. Procesné právo naopak stelesňuje všetky tie normy, ktoré regulujú ľudské správanie v konaní zameranom na poskytovanie súdnej ochrany pred súdnymi orgánmi.

29.9. Normatívna úprava výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vyjadrená v § 17 ods. 4 zákona 514/2003 Z. z., v zmysle ktorej táto nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, nie je normou regulujúcou úkony a postup účastníkov (ľudské správanie) v záujme poskytnutia ich súdnej ochrany v konaní, ale limituje rozsah uplatnenia subjektívneho práva poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzájomnej závislosti od odškodnenia osôb poškodených násilnými trestnými činmi priznávaným podľa osobitného predpisu (zák. č. 215/2006 Z. z.). V prejednávacej veci preto odvolací súd správne vyvodil záver, že zákon č. 514/2003 Z. z. je hmotnoprávnym predpisom a správne aplikoval ustanovenie § 17 ods. 4 citovaného zákona platného pred účinnosťou zákona č. 412/2012 Z. z.

30. Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) správny a keďže nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté niektorou z väd uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. a ani inou vadou konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej v tejto časti ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP).

31. Žalovaná dovolaním napadla aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania. Dovolanie tak

smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, ale má charakter uznesenia a tento nestráca, i keď s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O. s. p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O. s. p.).

32. Prípustnosť dovolania proti uzneseniam odvolacieho súdu upravuje § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O. s. p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalecovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu, vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

33. Keďže v prejednávanej veci je dovolaním žalovanej napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v § 239 ods. 3 O. s. p. ako rozhodnutia, proti ktorým nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovanej z § 239 O. s. p. vyvodiť nemožno. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej v tejto časti, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

34. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania proti žalovanej. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.